

KLIMAT.

© 2017-01-09 16:00

Miljö:
till nc
Bild:

Foto: TT-bild

Många vill åt Arktis olja

Temperaturen stiger i Arktis – meteorologiskt, politiskt och ekonomiskt. I takt med att isen smälter vill kuststaterna försäkra sig om möjligheten att exploatera Arktis gömda naturtillgångar.

Medierapporteringen om Arktis har under flera år dominerats av larm om annalkande konflikter mellan Arktis kuststater – som alla antas vilja lägga vantarna på så stora delar av de naturresurser som göms under det snabbt smältande istäcket, som möjligt. Enligt uppskattningar finns en fjärdedel av världens olje- och gasreserver under Norra ishavets botten. Sant är att flera av kuststaterna, däribland Ryssland och Danmark/Grönland, nu gör anspråk på stora delar av Arktis havsbotten ända upp till Nordpolen, områden som idag är ingenmansland, eller terra nullius. Både Danmark och Ryssland hävdar att den bergsrygg som kallas Lomonosovryggen och sträcker sig från Grönland över Nordpolen och hela vägen till Sibirien borde höra till deras ekonomiska zon.

FLERA LÄNDER GÖR ANSPRÅK

Sommarisen i Arktis, som tidigare täckte 7,5 miljoner kvadratkilometer runt Nordpolen, hade i år minskat till 4,13 kvadratkilometer.

När isen smälter kan det bli möjligt att exploatera de olje- och gasfyndigheter som antas ligga gömda under ishavets botten. Exakt hur stora och koncentrerade fyndigheterna är eller om det är ekonomiskt försvarbart att utvinna dem

BRA JOURNALISTIK ÄR INTE GRATIS

Gillar du det du läser?

Swisha en peng till: **123 148 087 0**

US Geological Survey beräknar att det finns fyndigheter av både olja och gas där.

Danmark gör anspråk på hela ryggen och dess omgivning, Ryssland på drygt halva. Även Kanada vill ha en del av samma kaka. Ansökningarna behandlas just nu i FN:s kontinentalsockelkommission (CLCS).

– Kommissionen kan bara utfärda rekommendationer, i slutändan måste länderna förhandla för att komma överens om hur gränserna ska dras. Min gissning är att alla tre länderna vill förhandla, det ligger i deras gemensamma intresse att göra det utan onödiga konfrontationer, säger Klaus Dodds, professor i geopolitik vid Royal Holloway University of London.

Stämning mot norska staten

Strax före jul kom beskedet att USA och Kanada förbjuder all ny exploatering av olja och gas i den nordamerikanska delen av Arktis. Oljeindustrin och representanter för Trumpregeringen har dock sagt att de ska göra allt för att häva beslutet, som för USA:s del är permanent. Det är dock oklart om Donald Trump har den möjligheten.

– Ingen president har någonsin dragit tillbaka en annan

är oklart, men miljöriskerna vid utvinning är stora.

Ryssland, Danmark, Kanada och USA gör idag anspråk på stora delar av havsbotten under Norra Ishavet. En del av anspråken överlappar varandra.

Varje kuststat har en ekonomisk zon som sträcker sig 200 sjömil utanför nationernas landgränser. Anspråken på en utvidgning av den ekonomiska zonen bedöms av FN:s kommission för kontinentalsockelns gränser (CLCS).

Flera länder gör anspråk på den 180 mil långa Lomonosovryggen, en bergskedja under vattnet, som de menar är en utsträckning av deras kontinentalsockel.

presidents beslut att skydda vattenområden från oljeutvinning den här vägen. Om Donald Trump försöker, kommer han snabbt att finna sig själv i rättssalen, skriver en av USA:s största miljöorganisationer – Friends of the Earth – i ett pressmeddelande.

Med Kanadas och USA:s beslut är det nu en minoritet av de åtta arktiska länderna som är för oljeexploatering till havs, däribland Danmark och Norge.

I våras godkände den norska regeringen ny oljeborring i Barents hav. Svenska Lundin Petroleum och Statoil är några av de företag som beviljats tillstånd. I ett försök att stoppa de norska planerna har Greenpeace och den norska miljöorganisationen Natur og ungdom lämnat in en stämning mot norska staten.

– Norge var ett av de första länderna att ratificera klimatavtalet från Paris, men avtalet hann inte ens träda i kraft förrän norska staten valde att öppna för ytterligare oljeborring. Det visar på ett monumentalt hyckleri, kommenterade Truls Gulowsen, chef för Greenpeace Norge.

Förbud löper ut

Det ryska förbudet mot oljeborring till havs löper ut 2023. Ryssland har stora förhoppningar att klimatuppvärmningen ska göra de förmodat stora energitillgångarna i Ishavet mer tillgängliga, och att investeringarna ska bli lönsamma. Man räknar med ett oljepris på omkring 100 dollar per fat för att uppnå lönsamhet, ungefär dubbelt så mycket som ett fat kostar idag.

– De affärsmässiga argumenten för utvinning kommer ofrånkomligen också att påverkas av faktorer som priset på förnybar energi, global efterfrågan, energisäkerhet och politiska åtgärder kring klimatet. I Rysslands fall har även internationella samarbeten kring expertis och utrustning betydelse, säger professor Klaus Dodds.

Timo Koivurova, forskningsprofessor och chef för Arktiska centret vid Lapplands universitet, menar att det är troligt att en stor del av Lomonosovryggen kommer att anses tillhöra Ryssland.

"Men troligen finns det inget som är ekonomiskt möjligt att

exploatera där. Det skulle ta tiotals år för Ryssland att ens drömma om att borra i de områdena", skriver han i en analys. De mest tillgängliga fyndigheterna antas finnas i de kustnära områden som redan idag utgör staternas ekonomiska zoner.

Kina ökar sin närvaro

När sommarisen försvinner öppnas nya transportleder mellan Europa och Asien, farleder som de arktiska staterna gärna vill kontrollera. Ett isfritt ishav öppnar även andra möjligheter, som fler än de arktiska staterna intresserar sig för. Kina har visat intresse för investeringar och transporter i regionen, liksom för regionens naturtillgångar.

– Kina har inte gjort någon hemlighet av att de har ögonen på Arktis fisk och mineraler, säger Klaus Dodds.

Landet har på senare år börjat kalla sig "ett nästan arktiskt land" och har ökat sin närvaro i regionen på alla fronter, bland annat som observatör i Arktiska rådet.

"Min ståndpunkt är att Arktis resurser bör fördelas i enlighet med behoven i världen och inte bara ägas av vissa länder. Vi kan inte bara säga att detta är ditt och detta är mitt", har Qu Tanzhou, chef för Kinas administration av Arktis och Antarktis, tidigare förklarat för den kanadensiska tidningen The Globe and Mail.

Än så länge pågår inget fiske i centrala arktiska oceanen och de fem arktiska kuststaterna USA, Ryssland, Kanada, Norge och Danmark antog 2015 en deklaration för att reglera framtida fiske i regionen. Även fiskerikationer utanför Arktis – Kina, Island, EU, Japan och Korea – deltar i förhandlingarna.

Frågan är vad Arktis ursprungsbefolkningar anser om att hela världen exploaterar regionens naturtillgångar.

– Ursprungsbefolkningarna är svagast i Ryssland, i en del andra delar av Arktis har de blivit viktiga politiska och ekonomiska aktörer. Trots det fortsätter kampen om land och naturtillgångar för många av dem. Det koloniala arvet biter sig envist fast, säger Klaus Dodds.

KARIN HOLMBERG ([MAILTO:KARIN.HOLMBERG@ETC.SE](mailto:KARIN.HOLMBERG@ETC.SE))

Rekommendera Dela 108

Tweeta

 [Mejla \(mailto:?subject=ETC-TIPS%3A%20M%C3\)](mailto:?subject=ETC-TIPS%3A%20M%C3)

[A5nga%20vill%20%C3%A5t%20Arktis%20olja&body=H
%C3%A4r%20%C3
%A4r%20en%20artikel%20jag%20vill%20tipsa%20dig%20om
%3A%20http%3A//www.etc.se/klimat/manga-vill-arktis-olja\)](http://www.etc.se/klimat/manga-vill-arktis-olja)

